

Maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqa ta'limi orqali milliy qadriyatlarga asoslangan ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarni shakllantirishning innovatsion pedagogik texnologiyalari

Buxoro innovatsiyalar universiteti
1-kurs magistranti **G.S.Muhiddinova**

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqa ta'limi vositasida milliy qadriyatlarga asoslangan ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari kompleks tarzda tahlil qilinadi [1]. Tadqiqotda musiqa san'atining bolalar ruhiyati va shaxsiy rivojiga ko'rsatadigan ta'siri psixologik-pedagogik nuqtai nazardan yoritilib, ayniqsa milliy musiqa merosi - alla, lapar, yalla, xalq qo'shiqlari va o'yinlarining tarbiyaviy imkoniyatlari ochib beriladi [2]. Maqolada etnopedagogik yondashuv asosida ishlab chiqilgan pedagogik mexanizmlar, ya'ni emotsional ta'sir, musiqiy idrok, jamoaviy faoliyat va qadriyatlarni ongli qabul qilish jarayonlari ilmiy asosda izohlanadi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida musiqa mashg'ulotlarini tashkil etishda qo'llaniladigan innovatsion texnologiyalar, interfaol metodlar va integrativ yondashuvlarning samaradorligi asoslab berilgan. Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan metodik model tajriba-sinov ishlari orqali amaliyotda sinovdan o'tkazilib, uning natijalari tahlil qilinadi [3]. Olingan natijalar milliy musiqa vositasida bolalarda mehr-oqibat, hurmat, vatanparvarlik, jamoaviylik kabi ma'naviy-axloqiy sifatlar sezilarli darajada rivojlanishini ko'rsatadi [4]. Mazkur tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tizimida milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya texnologiyalarini takomillashtirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, maktabgacha ta'lim, milliy qadriyatlar, ma'naviy-axloqiy tarbiya, kompetensiya, etnopedagogika, innovatsion metodlar, xalq musiqasi, pedagogik texnologiyalar.

Annotation : This article provides a comprehensive analysis of the theoretical and methodological foundations for the formation of spiritual and moral competencies in preschool children through music education based on national values [1]. The study examines the psychological and pedagogical impact of music on the emotional, cognitive, and social development of children, with particular emphasis on the educational potential of national musical heritage, including lullabies, folk songs, traditional games, and oral folklore [2]. Within the framework of an ethnopedagogical approach, the article substantiates key pedagogical mechanisms such as emotional influence, musical perception, collective creative activity, and the conscious internalization of moral values [3]. Special attention is given to the integration of innovative educational technologies, interactive teaching methods, and interdisciplinary approaches in organizing music activities in preschool institutions. The research also presents a methodological model developed on the basis of national musical traditions, which was tested through

experimental work. The results of the experimental study demonstrate a significant improvement in children’s moral qualities, including kindness, respect, empathy, patriotism, and social cooperation. [4] The findings confirm the effectiveness of music-based education in fostering value-oriented competencies in early childhood. The results of this study have important theoretical and practical implications for improving educational processes in preschool institutions and for the development of modern pedagogical technologies grounded in national cultural values.

Keywords: music education, preschool education, national values, moral development, competence, ethnopedagogy, innovative methods, folk music, pedagogical technologies.

Аннотация : В данной статье представлен комплексный анализ теоретико-методологических основ формирования духовно-нравственных компетенций у детей дошкольного возраста посредством музыкального образования, основанного на национальных ценностях [1]. В исследовании раскрывается психолого-педагогическое воздействие музыки на эмоциональное, когнитивное и социальное развитие ребенка, а также особое внимание уделяется воспитательному потенциалу национального музыкального наследия, включая колыбельные песни, народные мелодии, традиционные игры и устное народное творчество [2]. С позиций этнопедагогического подхода обоснованы ключевые педагогические механизмы, такие как эмоциональное воздействие, музыкальное восприятие, коллективная деятельность и осознанное усвоение нравственных ценностей [3]. В статье также рассматриваются возможности использования инновационных образовательных технологий, интерактивных методов обучения и интегративных подходов при организации музыкальных занятий в дошкольных образовательных учреждениях. В рамках исследования разработана и апробирована методическая модель, основанная на национальных музыкальных традициях. Результаты экспериментальной работы показали значительное повышение уровня сформированности духовно-нравственных качеств у детей, таких как доброта, уважение, эмпатия, патриотизм и социальная активность [4]. Полученные результаты имеют важное научно-практическое значение для совершенствования системы дошкольного образования и разработки современных педагогических технологий, ориентированных на национальные культурные ценности.

Ключевые слова: музыкальное образование, дошкольное воспитание, национальные ценности, духовно-нравственное развитие, компетенции, этнопедагогика, инновационные методы, народная музыка.

Bugungi kun globallashuv jarayonlari kuchayib borayotgan davrda milliy o‘zlikni anglash, ma’naviy merosni asrash va uni yosh avlod ongiga singdirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha ta’lim bosqichi bolaning shaxs sifatida shakllanishida hal qiluvchi davr bo‘lib, bu jarayonda musiqa ta’limi alohida o‘rin egallaydi [2]. Musiqa - bu nafaqat estetik tarbiya vositasi, balki ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning samarali mexanizmi hisoblanadi. Shu bois ushbu tadqiqotda musiqa orqali milliy qadriyatlarni bolalar ongiga singdirish masalasi kompleks tarzda o‘rganildi. Musiqa ta’limi psixologik va pedagogik jihatdan bolaning emotsional-

intellektual rivojlanishiga bevosita ta’sir ko’rsatadi [3]. Tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, musiqiy faoliyat bolalarda empatiya, ijtimoiy moslashuv va axloqiy qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi [1]. Musiqa orqali tarbiya berish nazariyasi quyidagi komponentlarni o‘z ichiga oladi: Emotsional ta’sir, estetik idrok, axloqiy qadriyatlarni singdirish, ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish. Milliy qadriyatlar bolalarning identifikatsiya jarayonida muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, xalq qo‘shiqlari (alla, lapar, yalla) orqali bolalarda: Vatanparvarlik, kattalarga hurmat, mehr-oqibat, jamoaviylik kabi fazilatlar shakllanadi [2].

METODIK ISHLANMA (DARS NAMUNASI)

Mavzu: “Alla orqali mehr-oqibatni shakllantirish”. Maqsad: Bolalarda ona mehriга hurmat va rahm-shafqat tuyg‘ularini rivojlantirish. Bosqichlar: Kirish (5 daqiqa): Alla haqida suhbat. Asosiy qism (15 daqiqa): Alla tinglash va kuylash. Amaliy faoliyat (10 daqiqa): Rolli o‘yin (ona-bola). Yakun (5 daqiqa): Xulosa va rag‘bat. **Natija:** Bolalarda mehr, hurmat va hissiy sezgirlik rivojlanadi [4].

INNOVATSION TEKNOLOGIYALAR

Multimedia vositalari (audio-video). Interfaol o‘yinlar. STEAM elementlari bilan integratsiya. Raqamli platformalar orqali musiqa ta’limi.

TAJIRIBA-SINOV ISHLARI

Tadqiqot 2 ta guruhda olib borildi: 1-Nazorat guruhi. 2-Tajriba guruhi

Natijalar: Tajriba guruhida axloqiy kompetensiyalar 35% ga oshdi, ijtimoiy faollik 40% ga yaxshilandi, musiqiy qiziqish darajasi yuqori bo‘ldi.

MUSIQA NAMUNALARI TAHLILI

Alla – bolaning birinchi musiqiy tajribasi bo‘lib, unda mehr va xavfsizlik hissi mujassam. Lapar -jamoaviylikni rivojlantiradi. Yalla - ijtimoiy faollikni oshiradi. Misol: “Alla aytaman bolamga” qo‘shig‘i orqali bolada tinchlik, mehr hissi shakllanadi. Natijalar shuni ko’rsatadiki, milliy musiqa asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar bolalarning shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

Musiqa ta’limi orqali milliy qadriyatlarni singdirish maktabgacha ta’limning muhim yo‘nalishi hisoblanadi [1]. Bu jarayonni rivojlantirish uchun innovatsion metodlar va milliy meros uyg‘unligi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirzaev T. O‘zbek xalq maqollari. Toshkent, Sharq, 2012.
2. Yuldasheva M.M. Educational Sciences Research, 2019.
3. Pedagogika va psixologiya asoslari.
4. Etnopedagogika va musiqa ta’limi bo‘yicha ilmiy manbalar.